

Remissyttrande

Ert dnr U2025/01586
Vårt dnr 2025_15

Utbildningsdepartementet

Stockholm, 2025-08-21

EU:s ramprogram för forskning och innovation

Yttrande från IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige angående Europeiska kommissionens förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation samt det tillhörande specifika programmet för dess implementering

Sammanfattning

IKEM representerar cirka 1 200 företag inom kemi-, plast- och läkemedelsindustrierna i Sverige, betonar vikten av att stärka Europas forskning och innovation med särskilt fokus på industrins roll, samarbete mellan akademi och näringsliv samt nationella stödmekanismer.

- **Stöd för excellent forskning:** IKEM välkomnar förslagens ambition att öka satsningarna på excellent forskning och innovation, med stabil finansiering för europeiska spetsprogram och tydligare industriroll inom deep tech, material- och bioteknik. Vi framhåller också vikten av riskdelning mellan privata och offentliga aktörer.
- **Stärkta synergier mellan europeisk och svensk forskning:** Förslaget innehåller viktiga komponenter för att stärka synergier, men kopplingen till nationella system behöver förstärkas. Nationell medfinansiering och incitament är avgörande, liksom att bygga vidare på etablerade europeiska partnerskap inom industri och bioekonomi.
- **Förbättrat samarbete akademi och näringsliv:** IKEM ser positivt på satsningar på partnerskap men efterlyser långsiktiga program som knyter samman akademi, institut och industri. De motsätter neddragning av budget i pelare 2 och vill bredda pelare 3 för att underlätta för befintligt näringsliv och små och medelstora företag att delta.
- **Viktigt att värna och mota i förhandlingar:** Budgeten för programmet måste säkras, med fokus på att stärka Europas konkurrenskraft och innovation genom satsningar på ERC, MSCA, forskningsinfrastruktur och partnerskap inom klimat, hälsa, material och bioekonomi. Förenklade ansökningsprocesser och integration av regulatoriska aspekter är viktiga. Samtidigt bör centraliserad styrning som minskar industrins inflytande och regler som försvårar för små och medelstora företag motas.

Inledning

IKEM företräder cirka 1 250 företag inom kemi-, plast- och läkemedelsindustrierna med drygt 70 000 anställda i Sverige. Våra medlemsföretag är bland de mest forskningsintensiva i landet och spelar en central roll i omställningen till en hållbar och konkurrenskraftig ekonomi. Företagen arbetar med kemi i vid bemärkelse och står för en fjärdedel av industrins exportvärde och för en femtedel av industrins förädlingsvärde.

Vi välkomnar möjligheten att lämna synpunkter på Europeiska kommissionens förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation (2028–2034) och dess specifika program.

1. Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka excellent europeisk forskning och innovation?

Ja, IKEM ser positivt på förslagets ambition att öka omfattningen av satsningarna på excellent forskning och innovation. Det är viktigt

att de europeiska spetsprogrammen (ERC, Marie Skłodowska-Curie, infrastruktur) ges stabil och långsiktig finansiering,

att industrins roll i excellent forskning tydligare framhävs, särskilt inom deep tech, material- och bioteknik, samt

att programmet stimulerar riskdelning mellan privata och offentliga aktörer för att möjliggöra investeringar i avancerad forskning och utveckling.

2. Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka synergier mellan europeisk och svensk forskning och innovation?

Ja, förslaget innehåller flera viktiga komponenter för att stärka synergier, men IKEM vill framhålla följande:

Kopplingen till nationella forsknings- och innovationssystem behöver förstärkas för att svenska företag och lärosäten fullt ut ska kunna dra nytta av EU-satsningarna.

Nationell medfinansiering och incitament för deltagande är avgörande för att realisera synergier.

Särskilt viktigt är att bygga vidare på etablerade europeiska partnerskap inom industri och bioekonomi, där svenska aktörer redan är starka.

Sverige bör vidare bygga vidare på de strategiska tekniker som Vinnova pekat ut i sin rapport från oktober 2024 - som väl svarar mot de områden EU pekat ut.

3. Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka samarbete mellan akademi och privat sektor?

Ja, men här finns potential till ytterligare förbättring:

Vi välkomnar satsningar på partnerskap och samarbetsprogram, men vill betona behovet av långsiktiga program som knyter samman akademi, institut och industri.

En relativ neddragning av budget i pelare 2 bedöms inte vara rätt väg att gå. Hur industrin kommer att involveras i att definiera agendor och styrning av partnerskapen är centralt framåt.

Pelare 3 bör breddas med fler verktyg för att också befintligt näringsliv ska kunna involveras i att överbrygga innovationsgapet och snabbare kommersialisera forskning i Europa.

Små och medelstora företag behöver ges bättre möjligheter till deltagande genom förenklade ansökningsförfaranden och snabbare beslutsprocesser.

Horizon Europe bör fortsatt utformas så att regulatoriska aspekter kan integreras i forskningsprojekten, vilket stärker relevansen för industrin och snabbar på implementeringen.

4. Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka det svenska deltagandet i ramprogrammet?

Ja, i grunden, men en framgångsrik svensk medverkan kräver nationella stödmekanismer. Det gäller särskilt inom de områden där Sverige har stark industriell bas: läkemedel, kemi, material och bioteknik.

Förslaget om ökad förenkling och snabbare processer kan underlätta för svenska företag, men måste följas upp i implementeringen.

För att Sverige ska ta hem fler koordinatorroller krävs tydliga incitament och nationell samordning. Stärk särskilt de svenska forskningsinstitutens möjligheter och incitament till att ta sådana roller (t ex IVL och RISE). Koordinatorroller är av stort nationellt intresse då det sätter svenska aktörer i centrum av europeiska nätverk av de bästa forskargrupperna.

5. Vilka delar i förslaget bedöms extra viktiga att värna respektive mota vid kommande förhandlingar?

Viktiga att värna:

Värna om att den föreslagna budgeten för programmet säkras.

Det övergripande syftet med EU:s ramprogram bör vara att stärka Europas konkurrenskraft och stänga innovationsgapet och ta globalt teknikledarskap.

Starka satsningar på ERC, MSCA och forskningsinfrastruktur, där vetenskaplig excellens och konkurrensutsatta medel bör vara den övergripande utvärderingsprincipen.

Partnerskap där industri och akademi samverkar, särskilt inom klimat, hälsa, material och bioekonomi.

Förenklade ansöknings- och beslutsprocesser.

Möjlighet att integrera regulatoriska och policyrelaterade frågor i forskningsprojekten för att underlätta innovation.

Viktiga att mota:

Alltför centraliserad styrning som riskerar att minska industrins inflytande i programmens inriktning.

En oproportionerlig resursfördelning till kortsiktiga politiska prioriteringar på bekostnad av långsiktig excellent forskning.

Regler eller kriterier som gör det svårare för små och medelstora företag att delta.

Avslutning

IKEM bedömer att kommissionens förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation är ett viktigt steg för att stärka Europas konkurrenskraft och förmåga att möta samhällsutmaningar. Vi uppmanar dock till särskild uppmärksamhet på industrins roll, synergier med nationella satsningar och behovet av långsiktiga partnerskap.

IKEM står gärna till förfogande för fortsatt dialog och fördjupning av våra synpunkter.

Inlämnat av

Lena Svendsen

Ansvarig Forsknings- och Innovationspolitik

IKEM- Innovations- och kemiindustrierna i Sverige